

Αριθμ. Πρωτ.:31788

Αθήνα, 08 Νοεμβρίου 2017

Π Ρ Ο Σ

- Υπουργό Εσωτερικών
κ. Πάνο Σκουρλέτη
- Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης
κ. Δημήτρη Παπαδημητρίου
- Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών
κ. Χρήστο Σπίρτζη
- Αν. Υπουργό Οικονομίας & Ανάπτυξης,
κ. Αλέξη Χαρίτση

ΚΟΙΝ.: Επ.Αντ.
Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.
Α.Ε.Π.Π.

ΘΕΜΑ: Δημοπρατήσεις λειτουργίας Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ)

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Από την ενασχόληση του ΣΑΤΕ με τους διαγωνισμούς δημοσίων έργων και τα αποτελέσματα αυτών προκύπτουν ορισμένα αξιοπρόσεκτα συμπεράσματα σχετικά με τις δημοπρασίες για την κατασκευή και λειτουργία των ΧΥΤΑ.

(α) Οι τυπικές εργασίες που περιλαμβάνονται σε ένα έργο λειτουργίας ΧΥΤΑ εντάσσονται ξεκάθαρα στο πεδίο κατασκευής τεχνικού έργου αφού σε αυτές περιλαμβάνονται χωματουργικές εργασίες διάστρωσης και συμπίεσης στερεών αποβλήτων (σκουπιδιών), μεταφορές, διάστρωσης και συμπίεσης γαιωδών υλικών, ενδιάμεση τοποθέτηση σωληνώσεων στραγγιστηρίων και μεμβρανών στεγανότητας και τέλος επεξεργασίας των στραγγιδίων (υγρών αποβλήτων) από υφιστάμενη μικρή μονάδα βιολογικού καθαρισμού.

Παρά το γεγονός αυτό όμως, μέχρι και σήμερα τα εν θέματι έργα δεν δημοπρατούνται ως έργα αλλά ως υπηρεσίες / προμήθειες.

(β) Αυτή η επιλογή των Αναθετουσών Αρχών με την ανοχή και των υπολοίπων εμπλεκόμενων στο σύστημα παραγωγής δημοσίων έργων, γίνεται προκειμένου να καθίσταται εφικτή η εισαγωγή περιοριστικών, εν πολλοίς φωτογραφικών, όρων συμμετοχής στις διακηρύξεις των έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ αφού στα δημόσια έργα από τον Οκτώβριο του 2004 και μετά υπήρχε σαφέστατη και υποχρεωτικώς εφαρμοζόμενη προτυποποίηση των όρων διακηρύξεων, χωρίς την δυνατότητα αυθαίρετης και μη επαρκώς αιτιολογημένης απόκλισης.

Δηλαδή, οι Αναθέτουσες Αρχές δημοπρατούσαν ως Υπηρεσία / Προμήθεια τα εν λόγω έργα (ενώ όλα τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους παραπέμπουν σε κατασκευή ενός καθαρά τεχνικού έργου) προκειμένου να έχουν την δυνατότητα να παρακάμψουν την πρότυπη διακήρυξη που υποχρεωτικώς ίσχυε κατά την δημοπράτηση των έργων (ιδιαιτέρως προκειμένου να αποφεύγουν τις εγκρίσεις που απαιτούνται από το Συμβούλιο Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών)

(γ) Σε αυτήν την επιλογή των Αναθετουσών Αρχών βοήθησε το γεγονός ότι στην εθνική νομοθεσία δεν υπήρχε ξεκάθαρη αποσαφήνιση και ορισμός του όρου "δημόσιο τεχνικό έργο" άρα η δημοπράτηση των έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ ως προμήθεια / υπηρεσία εμφάνιζε σαφή "πλεονεκτήματα" για φωτογραφικές διατάξεις, κάτι που στην περίπτωση των διακηρύξεων δημοσίων έργων απαγορεύονταν.

(δ) Το αποτέλεσμα, όπως προκύπτει από την Βάση Δεδομένων Αποτελεσμάτων Διαγωνισμών του ΣΑΤΕ για την περίοδο Σεπ15-Σεπ16 είναι ότι ενώ στην περίπτωση των δημοπρατήσεων δημοσίων έργων οι κατατεθειμένες προσφορές ξεπερνούν κατά μέσο όρο τις 20 (και σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνούν ακόμη και τις 30) οι προσφορές που κατατίθενται στους διαγωνισμούς έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ, οι οποίοι δημοπρατούνται ως υπηρεσίες/προμήθειες, λόγω των περιοριστικών / φωτογραφικών όρων, δεν ξεπερνούν κατά μέσο όρο τις 4,1 ανά διαγωνισμό.

Ταυτόχρονα, το μέσο ποσοστό έκπτωσης των μειοδοτών, ενώ στους διαγωνισμούς δημοσίων έργων της ίδιας περιόδου ανερχόταν σε 61% στην περίπτωση των έργων λειτουργίας των ΧΥΤΑ δεν ξεπερνά το 10%.

Αντίστοιχα ακόμη και μετά τον νέο νόμο Ν.4412/2016 και παρά τις σαφείς προβλέψεις του από τα αποτελέσματα της Βάσης Δεδομένων Αποτελεσμάτων Διαγωνισμών του ΣΑΤΕ για την περίοδο Οκτ16-Οκτ17, περίοδος ισχύος του Ν.4412/16, προκύπτει ότι ενώ στην περίπτωση των δημοπρατήσεων δημοσίων έργων οι κατατεθειμένες προσφορές ξεπερνούν και πάλι κατά μέσο όρο τις 20 (και σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνούν ακόμη και τις 30) οι προσφορές που κατατίθενται στους διαγωνισμούς λειτουργίας ΧΥΤΑ και οι οποίοι δημοπρατούνται ως υπηρεσίες/προμήθειες, δεν ξεπερνούν κατά μέσο όρο τις 2,7 ανά διαγωνισμό.

Και πάλι, ενώ το μέσο ποσοστό έκπτωσης των μειοδοτών, ενώ στους διαγωνισμούς δημοσίων έργων της ίδιας περιόδου ανέρχεται σε 59% στην περίπτωση των έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ δεν ξεπερνά το 9,4%.

(ε) Θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος ότι τα ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά των έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ δεν επιτρέπουν την μαζική συμμετοχή διαγωνιζομένων, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν ευσταθεί σε καμία περίπτωση αφού:

1) Μέγιστη συμμετοχή στη λειτουργία των ΧΥΤΑ έχει η κατασκευή χωματουργικών εργασιών (διάστρωση – συμπίεση στερεών αποβλήτων και διάστρωση – συμπίεση γαιωδών υλικών) που αποτελεί συνήθη και όμοια εργασία κυρίως στα έργα οδοποιίας, φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών κλπ..

Συνεπώς η εμπειρία για τα έργα αυτά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να μη περιοριζόμαστε σε εμπειρία χωματουργικών εργασιών που γίνονται μόνο ΧΥΤΑ.

2) Η επεξεργασία των στραγγιδίων στη μικρή μονάδα βιολογικού καθαρισμού των ΧΥΤΑ (τάξης ενός ξενοδοχείου) είναι μικρογραφία λειτουργίας βιολογικού καθαρισμού κάποιας πόλεως σε υγρά απόβλητα, που η εμπειρία αυτή αγνοείται στις δημοπρατήσεις των ΧΥΤΑ κατά προκλητικό τρόπο. Χημικός μηχανικός δηλαδή 10ετούς εμπειρίας σε βιολογικούς καθαρισμούς πόλεων, δεν θεωρείται ότι κατέχει εμπειρία για την επεξεργασία ελάχιστων κυβικών στραγγιδίων των αποβλήτων ΧΥΤΑ!!!

Συνεπώς εξάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι η εμμονή ορισμένων αναθετουσών αρχών η παραπάνω εμπειρία να είναι μόνο σε ΧΥΤΑ αποτελεί φωτογραφική σκόπιμη διάταξη.

(στ) Ο Σύνδεσμος, θεώρησε ότι οι προβλέψεις του άρθρου των παραγράφων 6,7 και 8 του Ν.4412/2016, στις οποίες παρατίθενται εξαντλητικά οι έννοιες του "έργου" και της "υπηρεσίας" θα είχε ως αποτέλεσμα το τέλος της δυνατότητας των Αναθετουσών Αρχών να ξεφύγουν των προβλέψεων της προαναφερόμενης νέας νομοθεσίας για τα δημόσια έργα.

Δυστυχώς, όμως, η πραγματικότητα ήρθε όχι μόνο για να διαψεύσει τις προσδοκίες του Συνδέσμου αλλά και να γιγαντώσει την αυθαιρεσία και παραβατικότητα των Αναθετουσών Αρχών, οι οποίες πλέον προχωρούν στην δημοπράτηση έργων λειτουργίας ΧΥΤΑ ως υπηρεσίες, προδιαγράφοντας όρους και απαιτήσεις που εν τοις πράγμασι μπορούν να κατέχουν ΜΟΝΟ οι ήδη ελάχιστοι (μετρούμενοι στα δάκτυλα της μιας χειρός) ανάδοχοι των μέχρι σήμερα έργων ΧΥΤΑ, στενεύοντας ακόμη περισσότερο τον κύκλο των εν δυνάμει συμμετεχόντων στα εν λόγω έργα!

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν:

1) η επικείμενη δημοπράτηση (27/11/2017) του έργου "Λειτουργία ΧΥΤΑ Πέρα Γαληνών & Προμήθεια Compact Μονάδας Φυσικοχημικής Επεξεργασίας και Υλικών Επέκτασης - Συμπλήρωσης της Μονάδας Επεξεργασίας Στραγγισμάτων", προϋπολογισμού 19 εκ.€ με προοπτική να προσεγγίσει τα 24 εκ. € περίπου, και

2) η επικείμενη δημοπράτηση (11/12/2017) του έργου "Υπηρεσίες Υποστήριξης Διαχείρισης Απορριμμάτων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας", προϋπολογισμού 5,208 εκ. €

όπου εύκολα μπορεί να αντιληφθεί κάποιος προστρέχοντας στις διακηρύξεις των έργων τους προκλητικούς όρους που περιορίζουν δραστικά τον ανταγωνισμό, σχεδόν φωτογραφίζοντας τον ανάδοχο.

(ζ) Ο ΣΑΤΕ θεωρεί ότι είναι τουλάχιστον προκλητικό την στιγμή που ο εργοληπτικός κόσμος μαστίζεται από τα λίγα έργα που δημοπρατούνται και που σε αυτά τα λιγοστά έργα λόγω υπέρμετρου ανταγωνισμού οι εκπτώσεις που πλέον δίνονται είναι πάντα ασυνήθιστα χαμηλές (ξεπερνούν το 65%) ενδεικτικό της αγωνίας των εργοληπτών για ανάληψη έργου, να υπάρχουν με την ανοχή της Πολιτείας, τέτοιοι περιοριστικού τύπου τρόποι δημοπράτησης, που οδηγούν σε μηδενικό ανταγωνισμό μεταξύ των λιγοστών φορέων που δύνανται να συμμετέχουν και σε εκπτώσεις που δεν ξεπερνούν το 10% !

Παράλληλα, ο ΣΑΤΕ σας εκφράζει την έντονη αγανάκτησή του, διότι η διασπάθιση του δημοσίου χρήματος προβλέπεται να γιγαντωθεί εάν δεν ληφθούν σήμερα μέτρα αναχαίτισής της, αφού σύμφωνα με τον προγραμματισμό της επόμενης πενταετίας (ΕΣΠΑ 2014-2020) τα ΧΥΤΑ και οι συναφείς δράσεις εκτιμάται ότι θα απορροφήσουν τουλάχιστον 1 δισ. € από τα συνολικά 5 δισ. € που απομένουν ακόμη.

(η) Ο ΣΑΤΕ ζητά :

- την αναβολή / ακύρωση όλων των διαγωνισμών λειτουργίας ΧΥΤΑ και την επανεξέταση όλων των όρων των προκηρύξεων τουλάχιστον όσων διακηρύχθηκαν μετά την ψήφιση του Ν.4412/16
- την δημιουργία ειδικού τεύχους πρότυπης διακήρυξης για έργα λειτουργίας ΧΥΤΑ στην οποία θα γίνεται αποδεκτή η επίκληση ειδικής εμπειρίας (εφόσον κριθεί ότι απαιτείται) και η εμπειρία από τεχνικά έργα όπως χωματουργικά έργα στην οδοποιία, στα φράγματα και στις λιμνοδεξαμενές, σε έργα βιολογικών καθαρισμών κ.ο.κ, τα οποία τεχνικώς είναι κατά πολύ δυσκολότερα των ΧΥΤΑ, ώστε να αυξηθεί ο ανταγωνισμός και στις εν λόγω δημοπρασίες.

Με τιμή,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΑΘΟΥΣΑΚΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ